

Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. 31 Cdo 1904/2021, ECLI:CZ:NS:2021:31.CDO.1904.2021.1

Číslo: 48/2022

Právní věta:

Při úvaze o výši náhrady, která náleží nesoběstačnému poškozenému za osobní péči (§ 449 odst. 1, 3 obč. zák.) poskytovanou mu rodinnými příslušníky nad rámec běžné rodinné spolupráce a solidarity, vychází soud ze zjištění o rozsahu potřebných pečovatelských úkonů, jejich časové náročnosti a z úplaty, která by za ně byla patrně účtována pečovatelskými službami podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. a kterou nepokrývá účelově poskytovaný příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.11.2021

Spisová značka: 31 Cdo 1904/2021

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrady při ublížení na zdraví [Náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení (o. z.)], Náklady léčení

Předpisy: § 449 odst. 1 obč. zák.
§ 449 odst. 3 obč. zák.
§ 5 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozhodnutí překonaná rozhodnutím velkého senátu:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. [25 Cdo 6061/2016](#), uveřejněný pod číslem 126/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1416/2020](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. [25 Cdo 289/2020](#)

Související judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. [31 Cdo 1778/2014](#), uveřejněný pod číslem 44/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. [25 Cdo 6061/2016](#), uveřejněný pod číslem 126/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2016, sp. zn. [25 Cdo 786/2016](#), uveřejněný pod číslem 27/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. [31 Cdo 1330/2020](#), uveřejněný pod číslem 13/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. [25 Cdo 3942/2015](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1416/2020](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. [25 Cdo 289/2020](#)

Nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. [Pl. ÚS 9/06](#), N 126/53 SbNU 577

Nález Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2013, sp. zn. [I. ÚS 46/12](#), N 14/68 SbNU 201

Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. [I. ÚS 2930/13](#), N 205/75 SbNU 297

Nález Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2020, sp. zn. [II. ÚS 664/19](#), N 74/99 SbNU 406

Sbirkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně c) zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2020, sp. zn. 11 Co 46/2020, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 2. 10. 2019, sp. zn. 4 C 16/2017, 4 C 324/2017, ve výrocích III, IV, XII a XIII, a věc v tomto rozsahu vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 2. 10. 2019, č. j. 4 C 16/2017, 4 C 324/2017-227, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni c) 5.362,20 Kč s příslušenstvím na náhradu nákladů za péči v období leden až červen 2016 (výrok I) a 2.682,60 Kč s příslušenstvím na náhradě nákladů za péči v období duben až červen 2017 (výrok II), co do požadavků na úhradu 84.635,60 Kč s příslušenstvím a 45.916,80 Kč s příslušenstvím na náhradu nákladů za péči za táž období žalobu zamítl (výroky III a IV), uložil žalovanému zaplatit žalobcům a) a b) na náhradě cestovného 18.993,50 Kč a 1.553,60 Kč s příslušenstvím (výroky V a VI) a žalobkyni c) náklady na canisterapii, pomůcky a stacionář ve výši 1.530 Kč a 849 Kč s příslušenstvím (výroky VII a VIII), rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit požadovaný úrok z prodlení (výroky IX, X a XI) a soudní poplatek (výrok XII) a rozhodl též o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky (XIII). Žalobci se uvedených částek domáhali s poukazem na to, že v důsledku protiprávního jednání právního předchůdce žalovaného utrpěla žalobkyně c) při porodu vážné poškození zdraví s trvalými následky, přičemž za způsobenou újmu byla již dříve rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 20. 2. 1997, č. j. 9 C 80/95-78, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 11. 12. 1997, č. j. 23 Co 377/97-91, uznána odpovědnou právní předchůdkyně žalovaného (Nemocnice s poliklinikou P.). V důsledku trvale nepříznivého zdravotního

stavu žalobkyně c), mentálního i fyzického zdravotního postižení, žalobcům vznikají náklady na dopravu žalobkyně c) na lékařská pracoviště, na její léčbu a na zajištění péče o ni, jež nelze mít za náležitě vypořádané plněním již dříve poskytnutým ze strany vedlejšího účastníka. Soud na základě provedeného dokazování konstatoval, že žalobkyně c) trpí trvalou duševní poruchou, středně těžkou až těžkou mentální retardací na bázi dětské mozkové obrny s epilepsií, šilhavostí, skoliózou, postižením kloubů a svalů dolních končetin, tyreopatií a obezitou, potřebuje prakticky nepřetržitý dohled a pomoc třetí osoby, a to i v noci, kdy mívá záchvaty. Žalobkyně c) potřebuje pomoc zejména s péčí o sebe - osobní hygienou, oblékáním, svlékáním, asistencí při jídle, při výchovné práci, rovněž je třeba zajistit dopravu k lékařům, terapeutům, do stacionáře a péči o šatstvo a domácnost, kde žalobkyně c) pobývá. Žalobkyně c) je současně klientkou denního stacionáře, kam ji vozí rodiče, pobývá zde cca od 8-9 hodin do 14 hodin a podrobuje se zde mimo jiné canisterapii. S ohledem na to, že k poškození zdraví žalobkyně c) došlo v roce 1991, posuzoval soud uplatněné nároky v souladu s § 3079 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), podle dosavadních předpisů, a to zejména § 449 odst. 1, § 420 odst. 1 a § 442 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“). Zdůraznil, že podle ustálené judikatury zahrnuje zákonný nárok na náhradu nákladů spojených s léčením i náklady na následnou péči směřující k udržení stabilizovaného stavu poškozeného, skutečně vynaložené náklady při základních životních úkonech a zajištění chodu domácnosti, které poškozený nemůže vzhledem k trvalým následkům poškození zdraví vykonávat, náklady na zlepšení zdravotního stavu, náklady spojené s rehabilitační léčbou a náklady spojené s přibráním ošetřovatele. Aktivní věcnou legitimaci k uplatnění nároků na náhradu nákladů na péči má přitom žalobkyně c). Péče, kterou jí poskytují především rodinní příslušníci, přesahuje běžnou péči v rámci rodiny, přičemž po žalobkyni c) nelze spravedlivě požadovat, aby každý jednotlivý úkon specifikovala a konkrétně prokázala. Soud tudíž vyšel při zohlednění soudních rozhodnutí týkajících se nároků žalobkyně c) za jiná období z toho, že se průměrně jedná o 10 hodin pomoci žalobkyni c) denně, neboť ač přes týden bývá pravidelně ve stacionáři, kde je jí péče poskytována za úplatu, o víkendech a v noci se tak děje výhradně doma a ve výrazně vyšším rozsahu než 10 hodin. Úkony pomoci lze podřadit pod § 5 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném v roce 2015, touto vyhláškou byla stanovena maximální výše úhrady za tyto služby prováděné profesionály, jež z ní odvádí zákonné odvody, 130 Kč za hodinu. Soud proto shledal odůvodněným nárok žalobkyně c) na náhradu nákladů za 10 hodin péče denně, a to úvahou soudu podle § 136 o. s. ř. ve výši 110 Kč za hodinu. Soud dále zohlednil, že žalobkyni c) byl vyplácen příspěvek na péči podle § 7 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jenž je účelově určen na zajištění potřebné péče, tudíž v rozsahu, v němž je péče kryta tímto příspěvkem, nevzniká jeho příjemci škoda. Soud tedy vyšel z toho, že v období leden až červen 2016 se jednalo o 182 dní po 10 hodinách péče honorovaných částkou 110 Kč za hodinu, současně byl za dané období vyplácen příspěvek na péči ve výši 128.200 Kč a dále na daný nárok již vedlejší účastník plnil částku 122.834,80 Kč, zbývá tak doplatit 5.365,20 Kč, z čehož vyplývá, že v částce 84.635,60 Kč je žaloba nedůvodná. Obdobně za období duben až červen 2017, zahrnující 91 dnů po 10 hodinách péče lze po zohlednění vyplaceného příspěvku na péči a částečné úhrady ve výši 57.817,40 Kč přiznat žalobkyni c) právo na další 2.682,60 Kč, co do částky 45.916,80 Kč soud žalobu zamítl. Nároky žalobců na další náklady spojené s léčením (cestovné, canisterapie, pomůcky a stacionář) shledal opodstatněnými.

2. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 5. 2020, č. j. 11 Co 46/2020-242, potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně v napadených zamítavých výrocích III a IV, změnil je v nákladovém výroku XIII a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Označil skutková zjištění soudu prvního stupně za správná a dostatečná a souhlasil rovněž s jeho právními závěry, zejména s tím, že odměna ve výši 110 Kč za hodinu ob stojí jako přiměřená. Nemožnost jednoznačného finančního ocenění činnosti rodinných příslušníků při péči o nesoběstačnou osobu činí nezbytným určení výše odměny volnou úvahou soudu podle § 136 o. s. ř. V souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu přitom lze podpůrně vycházet i z ocenění přiznávaného pracovníkům pečovatelské služby, případně vyjít z úpravy minimální mzdy či z úhrad za jednotlivé úkony pečovatelské služby podle vyhlášky č.

505/2006 Sb. Úvaha soudu prvního stupně vycházející přiměřeně z § 5 vyhlášky č. 505/2006 Sb. stanovící maximální hodinou sazby 130 Kč s tím, že je třeba zohlednit též zákonné odvody z této částky, je adekvátní a logická, přičemž nelze bez dalšího vyjít z částek odvozených z profesionální sféry. Adekvátní se jeví i stanovení rozsahu poskytované činnosti ve výši 10 hodin denně, zohledňující pravidelný pobyt žalobkyně c) ve stacionáři, kde je jí péče poskytována za úplatu, i to, že o víkendech je jí poskytována péče ve výrazně vyšším rozsahu, přičemž výsledný rozsah počtu hodin je třeba chápat jako průměr. Odvolací soud tudíž rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné potvrdil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolání žalobkyně c), která má za to, že napadené rozhodnutí v souladu s § 237 o. s. ř. závisí na otázce hmotného práva, při jejímž se řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Dovolatelka míní, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky, zda lze v případě náhrady nákladů za nepřetržitou péči o poškozeného považovat částku vycházející z úvahy o průměrných deseti hodinách péče denně za přiměřenou, či nikoliv. Připomíná, že v souladu s judikaturou Ústavního soudu je na poškozeném, jaký způsob poskytování péče si zvolí, zda profesionálními pečovateli za úplatu či blízkými osobami, přičemž má-li výše přiznané náhrady umožnit volbu mezi profesionálními službami a péčí okolí, měla by tato renta být schopna pokrýt náklady na základní péči profesionálem. Volnou úvahu soudů vycházející z uvažovaného rozsahu rodinou poskytované péče 10 hodin denně považuje žalobkyně za nedostatečně podloženou, odporující principu plného odškodnění a neumožňující volbu mezi rodinou péčí a péčí profesionálů. Jelikož předmětem řízení byl též nárok na náhradu nákladů za umístění ve stacionáři Mela o. p. s. a související náklady na cestovné, bylo přitom jejich prostřednictvím možné přesně kvantifikovat rozsah pobytu žalobkyně ve stacionáři, přičemž za úkony péče o žalobkyni je třeba pokládat i dobu strávenou cestou do stacionáře a zpět. Úvaha obecných soudů vycházející z průměrných deseti hodin denně zjevně neodpovídá době skutečně strávené ve stacionáři. Dovolatelka dále poukázala na závěry vyslovené v nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2020, sp. zn. [II. ÚS 664/19](#), a vyzdvihla, že její stav je o poznání horší než stav stěžovatelky v této věci. I ve světle zmíněného nálezu se jeví úvaha odvolacího soudu stran rozsahu péče jako nesprávná, nevyhovující kritériím ve smyslu § 136 o. s. ř. a přisouzená částka brání volbě mezi péčí rodinných příslušníků a profesionální péčí. Přisouzená částka neodpovídá sumě, za niž by bylo možné v daném období pořídit pečovatelské služby srovnatelného rozsahu a kvality. Rovněž nelze odhlédnout od toho, že poskytování pečovatelských služeb je obor nepřitahující příliš uchazečů o práci a z hlediska nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, odpovídá péče o žalobkyni c) činností zařazeným do šesté nebo sedmé platové třídy. Z pohledu § 3 nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy a výši příplatku ke mzdě, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, by byla péče o žalobkyni c) zařazena do 3. nebo 4. skupiny se zaručenou mzdou 71,60 Kč, což odpovídá částce 14.800 Kč měsíčně. Uvedená částka je přitom minimum, tržní ocenění takové práce je podstatně vyšší. Dovolatelka míní, že tržní cena za poskytování asistence v rozsahu, v jakém je jí poskytována rodinou, odpovídá částce 130 Kč za hodinu, tj. v maximální výši podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, přičemž uvedená částka by neměla být krácena o zákonné odvody, neboť v opačném případě by nebyla umožněna volba mezi péčí rodiny a profesionála.

4. Žalovaný, ani vedlejší účastník na straně žalovaného se k podanému dovolání nevyjádřili.

5. Tříčlenný senát č. 25, který měl podle platného rozvrhu práce Nejvyššího soudu věc projednat a rozhodnout o podaném dovolání, dospěl k závěru, že s ohledem na obsah nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2020, sp. zn. [II. ÚS 664/19](#), je třeba v otázce kritérií volné úvahy soudu stanovící výši

náhrady nákladů na péči o nesoběstačného poškozeného zaujmout právní názor odlišný od právního názoru již vyjádřeného v dosavadních rozhodnutích, proto podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, rozhodl o postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „velký senát“). Velký senát věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 tohoto zákona.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II, bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

7. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.). Na projednávané dovolání se přitom nevztahuje žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., včetně požadavku na minimální výši peněžitého plnění představujícího předmětu sporu ve smyslu § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (viz též nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2020, sp. zn. [III. ÚS 2891/20](#)), a jelikož napadené rozhodnutí současně závisí na otázce, jež by měla být Nejvyšším soudem rozhodnuta jinak, je dána přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Vzhledem k § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále opět jen „obč. zák.“), neboť ke škodní události došlo před 1. 1. 2014.

9. Podle § 449 odst. 1 obč. zák. při škodě na zdraví se hradí též účelné náklady spojené s léčením. Podle odst. 3 tohoto ustanovení náklady léčení a náklady pohřbu se hradí tomu, kdo je vynaložil.

10. Zákon vychází z toho, že osobám poškozeným na zdraví náleží řada nároků různé povahy. Některé mají nemajetkovou povahu a sledují satisfakci (odčinění) zásahů do osobnostní sféry (bolestné, náhrada za ztížení společenského uplatnění), jiné mají kompenzovat nepříznivé dopady do majetkového stavu poškozených (náhrada za ztrátu na výděleku, náhrada za ztrátu na důchodu). K právu osoby poškozené na zdraví pak náleží i náhrada nákladů léčení (pokud není kryta veřejným zdravotním pojištěním), zahrnující též náklady na potřebnou péči při nesoběstačnosti, které jsou primárně odvozeny od finančních částek, jež je poškozený nucen vynakládat, aby si zajistil potřebnou obsluhu a úkony sloužící k obstarání záležitostí, které si nedokáže sám zařídit. I v případě péče vykonávané rodinným příslušníkem navazuje uplatnění nároku na náhradu účelných nákladů na péči o nesoběstačnou osobu přesahující míru obvyklé rodinné a mezilidské solidarity na jejich prokazatelné vynaložení (tj. zajištění péče), tedy jejich nahrazení implicitně předpokládá, že volba způsobu zajištění péče již byla učiněna, péče byla poskytnuta a návaznosti na to pak byly vynaloženy tomu odpovídající prostředky [k tomu viz judikatura řešící možné eventuality způsobu uplatnění práva na skutečně vynaložené náklady na péči: rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. [31 Cdo 1778/2014](#), uveřejněný pod číslem 44/2015 Sb. rozh. obč., část občanskoprávní (dále též jen „Sb. rozh. obč.“), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. [25 Cdo 6061/2016](#), uveřejněný pod číslem 126/2019 Sb. rozh. obč., rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. [25 Cdo 3942/2015](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2016, sp. zn. [25 Cdo 786/2016](#),

uveřejněný pod číslem 27/2018 Sb. rozh. obč.]. Rovněž Ústavní soud v nálezu ze dne 16. 1. 2013, sp. zn. [I. ÚS 46/12](#), publikovaném pod č. 14/2013 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen „Sbírka ÚS“) uzavírá, že vyjma náhrady ztráty na výdělků nelze subsumovat nároky plynoucí ze škody na zdraví pod pro futuro stanovené opakující se plnění – rentu (v tomtéž nálezu se Ústavní soud kloní k závěru, že existenci nákladů spojených s péčí o poškozeného je třeba přiměřeným způsobem prokázat, což je z povahy věci možné až po jejich vynaložení). Kompenzace nákladů tak navazuje na zvolenou formu zajištění péče a je zpravidla vyčíslitelná prostřednictvím zjištění rozsahu vykonané péče a na ni vynaložených nákladů.

11. Odlišná situace může vyvstat, je-li blízkou osobou poskytována taková péče, jež mimo medicínských a jiných úkonů týkajících se bezprostředně nesoběstačné osoby, zahrnuje též úkony péče o její domácnost; jde-li o domácnost společnou s osobou, jež péči vykonává, náleží náhrada za tyto úkony jen v rozsahu, v němž přesahují míru obvyklé rodinné spolupráce, neboť řada činností (úklid, vaření, nákupy, péči o vybavení domácnosti) se nejspíše týká všech členů domácnosti a není jen ve prospěch poškozeného. Není zde tedy jednoznačné vodítko pro stanovení adekvátní kompenzace, proto je namístě určit ji volnou úvahou soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. (viz též nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. [I. ÚS 2930/13](#), publikovaný pod č. 205/2014 Sbírky ÚS). Úvaha soudu musí být skutkově podložena, aniž by šlo o libovůli, nýbrž o logickou úvahu vycházející z dostupných provedených důkazů (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. [25 Cdo 870/2006](#)).

12. V rozsudku ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. [25 Cdo 6061/2016](#), uveřejněném pod číslem 126/2019 Sb. rozh. obč., pak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že při stanovení výše náhrady, která náleží nesoběstačnému poškozenému za osobní péči poskytovanou mu rodinnými příslušníky nad rámec běžné rodinné spolupráce a solidarity, může soud vycházet podpůrně a přiměřeně i z ocenění přiznávaného pracovníkům pečovatelské služby podle vyhlášky č. 505/2006 Sb., nemůže však bez dalšího vyjít z částek odvozených z profesionální sféry. Úvaha soudu (§ 136 o. s. ř.) je opodstatněná, jestliže se opírá o minimální mzdu podle nařízení vlády č. 567/2006 Sb., kterou by musel poškozený zaplatit potřebnému počtu pečovatelů pracujících na úvazek odpovídající době či úkonům k provedení nezbytných činností péče o jeho osobu. Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 4. 2020, sp. zn. [II. ÚS 664/19](#), jímž bylo částečně zrušeno rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. [25 Cdo 1592/2017](#), podpůrně použít kritéria minimální mzdy při vyčíslení nákladů na péče rodinným příslušníkem odmítl a za ústavně konformní a prospívající právu na ochranu tělesné integrity ve smyslu čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv svobod označil hodinovou sazbu terénní pečovatelské služby podle § 5 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Za jednoznačný referenční bod, od něž se lze při použití soudního uvážení odůvodněně odchýlit, byla v uvedeném nálezu označena částka 64.480 Kč za měsíc (před odečtením příspěvku na péči), odpovídající částce 130 Kč za hodinu (tj. hodinová sazba za poskytování služby osobní asistence podle § 5 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006, ve znění účinném od 1. 1. 2014), při šestnácti hodinách péče denně a jednatřiceti dnech v měsíci.

13. Nejvyšší soud uvedené závěry zohlednil v novém rozhodnutí v dané věci, tj. ve svém rozsudku ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1416/2020](#), jakož i v rozhodnutí o dovolání ohledně stejného nároku mezi týmiž účastníky za jiné období v rozsudku ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. [25 Cdo 289/2020](#), v níž byl vázán kasačními účinky nálezu Ústavního soudu (k precedenčním a kasačním účinkům nálezu Ústavního soudu viz též bod 57 a násl. nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#), publikovaného pod číslem 190/2007 Sbírky ÚS, dále též nález Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2011, sp. zn. [IV. ÚS 1642/11](#), publikovaný pod číslem 191/2011 Sbírky ÚS, či přiměřeně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2017, sp. zn. [30 Cdo 1806/2016](#)), které je plně vázaly k respektování závěrů vyslovených Ústavním soudem v dané věci a jejich přenesení do svého rozhodnutí v řešené věci.

14. Popsaný judikatorní vývoj tedy navodil stav rozporu v judikatuře dovolacího soudu ohledně použitelných kritérií, od nichž se má odvíjet volná úvaha soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. vyčíslující

náklady na péči o nesoběstačnou osobu rodinným příslušníkem či jinou blízkou osobou, který je řešitelný pouze rozhodnutím velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. V nyní projednávané věci je pak Nejvyšší soud vázán toliko precedenčními účinky nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2020, sp. zn. [II. ÚS 664/19](#), z nichž vyplývá povinnost aplikovat v obdobných věcech nálezem Ústavního soudu vyjádřený právní názor, jedná-li se o nosný důvod rozhodnutí, tj. jde-li o názor, na němž je založen výrok nálezu. Jak tedy shrnul Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. [31 Cdo 1330/2020](#), uveřejněném pod číslem 13/2021 Sb. rozh. obč., dovolací soud je povinen respektovat, že vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou podle čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky závazná pro všechny orgány i osoby (k závaznosti nálezové judikatury Ústavního soudu srov. např. nález pléna Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. [Pl. ÚS 9/06](#), publikovaný pod číslem 126/2009 Sbírky ÚS, jakož i rozhodnutí tam citovaná). Jak přitom Ústavní soud setrvale dovozuje, právní názor obsažený v tzv. právní větě rozhodnutí Ústavního soudu je, má-li obecnou povahu, obecně závazný při řešení typově shodných případů.

15. Má-li být úvaha o výši náhrady za osobní poskytování péče osobě stížené plnou či částečnou nesoběstačností formována v návaznosti na částku, kterou by poškozený případně platil profesionálnímu poskytovateli dané služby v souladu s úpravou obsaženou ve vyhlášce č. 505/2006 Sb., je z podstaty věci třeba přihlídnout ke způsobu, jakým tato vyhláška reguluje poskytování péče a ocenění poskytovaných služeb, i jejímu provázání se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, neboť pouze takto je možné dospět k závěru o rozsahu reálně poskytované péče osobou blízkou tak, aby jí mohla být přiznána náhrada odpovídající adekvátní úplatě pečovatelské služby. Zákon č. 108/2006 Sb. přitom předpokládá, že k poskytování daných sociálních služeb dochází na základě smlouvy (viz § 91 zákona č. 108/2006 Sb.), v níž je upravena i výše úhrady za sociální služby a způsob jejího vyúčtování. Podle § 75 téhož zákona platí, že osoby hradí úhrady za pečovatelské služby, služby osobní asistence, případně další výpomoc ve smyslu tohoto ustanovení v rozsahu stanoveném smlouvou a že maximální výši úhrady stanoví prováděcí předpis. Tím je právě zmíněná vyhláška č. 505/2006 Sb. Tato vyhláška pak předně vymezuje, v rozsahu jakých úkonů se daná sociální služba poskytuje a současně stanoví maximální výši úhrady za její poskytování. Ve vztahu k pečovatelské službě či službě osobní asistence (jíž se v souladu se závěry soudů nižších stupňů odkazující na § 5 vyhlášky č. 505/2006 Sb. patrně nejvíc blíží úkony zajišťované rodinou dovolatelky) činí úhrada 130 Kč za hodinu podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů, pokud úkony netrvají celou hodinu, výše úhrady se poměrně krátí. Vyhláška, v souladu se zákonem, který provádí, zjevně směřuje pouze ke stanovení určitého rámec pro stanovení úhrad s tím, že rozhodná je povaha a rozsah poskytovaných dílčích služeb i jejich časová náročnost (jak je zřejmé i z důrazu na skutečně spotřebovaný čas k zajištění služby pro stanovení odměny). Uvedené reflektuje, že potřeby osob vyžadujících péči se mohou výrazně lišit, ve vztahu ke každému jednotlivci se tak bude výše úhrad odvíjet od jeho konkrétních potřeb a tomu odpovídajících poskytovaných služeb [zatímco někomu může postačovat poskytování osobní asistence v podobě pomoci s úklidem a údržbou domácnosti a zajištění nákupů a pochůzek, tedy služeb ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 505/2006 Sb., jiný bude potřebovat i pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu ve smyslu § 5 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 505/2006 Sb., což se následně projeví ve výši částky hrazené pečovatelské službě]. Předestřené (včetně časové náročnosti úkonů vyzdvihované v již zmíněném nálezem Ústavního soudu sp. zn. [I. ÚS 2930/13](#)) se pak nepochybně musí rovněž odrazit i ve stanovení výše náhrady za péči rodinným příslušníkem. Úvaha soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. o kompenzaci za péči poskytovanou blízkou osobou odvíjející se od úplaty, již by konkrétní poškozená osoba musela platit za zajištění potřebné péče profesionální pečovatelské službě, by tedy měla být podložena alespoň rámcovým zjištěním úkonů ve smyslu výčtu ve vyhlášce č. 505/2006 Sb., které si nad rámec běžné rodinné solidarity žádá péče o konkrétního poškozeného, jejich časové náročnosti a ceny, kterou by si za jejich provedení v daném místě a čase účtovala pečovatelská služba. Jinak vyjádřeno, lze vyjít z předpokládatelného přibližného obsahu eventuální smlouvy mezi poškozeným a poskytovatelem služby ve smyslu § 75 zákona č. 108/2006

Sb. a na ni navazujícího vyúčtování. Jedním z příhodných vodítek přitom mohou být i ceníky služeb, jimiž pečovatelské služby deklarují svou nabídku a stanoví výši úplaty požadované za jednotlivé úkony. Volná úvaha soudu pak dává mimoto prostor pro zohlednění případných dalších specifik poskytované péči, jejichž opomenutí by mohlo činit přiznanou sumu neadekvátní.

16. Založily-li tedy soudy svou úvahu v projednávané věci výlučně na stanovení přibližného časového intervalu (byť se pečlivě a dosti podrobně zabývaly výčtem potřebných úkonů), během něž je žalobkyně c) v péči své rodiny, nemůže jejich úvaha obstát ve světle uvedených závěrů Ústavního soudu, přejatých již i do rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, jako dostatečně přesná a tudíž správná. Za rozhodující je třeba pokládat škálu pečovatelských úkonů, jejichž prostřednictvím je žalobkyni c) poskytována její rodinou péče přesahující rámec běžné rodinné solidarity, časová náročnost těchto úkonů a úplata, která by za ně byla patrně účtována pečovatelskými službami v souladu s vyhláškou č. 505/2006 Sb. a kterou nepokrývá účelově poskytovaný příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb. Tyto údaje by pak měly být základem ústavně souladné úvahy soudu vyčísľující náklady na péči (pak již jsou bezpředmětné námitky poukazující na platové podmínky pracovníků v sociálních službách).

17. Jelikož uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení byl naplněn, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v dovoláním dotčeném rozsahu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) spolu se závislými výroky o náhradě nákladů řízení; tyto důvody přitom platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud proto zrušil v příslušném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

18. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci soud rozhodne nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).